

Tadeusz Syczewski

Teologia obrzędów poświęcenia Kościoła i ołtarza

Studia Theologica Varsaviensia 42/2, 161-170

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. TADEUSZ SYCZEWSKI

TEOLOGIA OBRZĘDÓW POŚWIĘCENIA KOŚCIOŁA I OŁTARZA

WSTĘP

Święta Kongregacja Sakramentów i Kultu Bożego, zgodnie z zaleceniami Soboru Watykańskiego II¹ przygotowała nowe *Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza*, Ojciec Święty Paweł VI je zatwierdził i polecił ogłosić zobowiązując, aby weszły w miejsce obrzędów, które znajdują się w drugiej księdze Pontyfikału Rzymskiego².

Święta Kongregacja Sakramentów i Kultu Bożego w Dekrecie ogłaszającym *Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza* z dnia 29 maja 1977 roku podkreśla, że obrzędy te należy zaliczyć do najbardziej uroczystych aktów liturgicznych³. Świątynia jest miejscem, gdzie gromadzi się wspólnota chrześcijańska, aby przez słuchanie Słowa Bożego, modlitwę i sprawowanie sakramentów świętych, uwielbiać Pana Boga i uświęcać się. Miejsce to jest także szczególnym obrazem Kościoła, świątyni Boga zbudowanej z żywych kamieni. Ołtarz zaś, wokół którego gromadzą się wierni, aby oddawać cześć Panu uczestnicząc w Ofierze i posilając się podczas uczy niebieskiej, jest znakiem Zbawiciela, który jest kapłanem, żertwą i ołtarzem własnej ofiary⁴. W obrzędzie tym Jezus Chrystus jest kamieniem węgielnym i trwałym fundamentem budowli duchowej, którą jest Kościół. W tej jedynej ofierze, którą Syn Boży dopełnił jeden raz za wszystkich, Kościół ofiaruje samego siebie Ojcu w Duchu Świętym. Zgromadzenie wiernych i celebrowanie widziane są jako elementy kształtujące Kościół. W tym sensie eklezjologia obrzędu poświęcenia Kościoła jest dynamiczna. Kościół ukształtowany poprzez celebrowanie ukazuje w sposób wyraźny swoją naturę⁵.

¹ Por. KL 25.

² Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, Katowice 2001, s. 7.

³ Por. tamże.

⁴ Por. tamże.

⁵ Por. L. Chengalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, w: *Anamnesis*, t. 7, I sacramenti e le benedizioni, Genova 1989, s. 85.

1. TEOLOGICZNE TREŚCI OBRZĘDÓW POŚWIĘCENIA KOŚCIOŁA I OLTARZA

Wśród teologicznych treści obrzędów poświęcenia Kościoła i ołtarza można wyróżnić następujące: Jezus Chrystus kamieniem węgielnym i fundamentem Kościoła, Chrystus ołtarzem, kapłanem i żertwą ofiarną, wierni żywymi kamieniami Kościoła.

1.1. Jezus Chrystus kamieniem węgielnym i fundamentem kościoła

Pan Bóg jest architektem i mądrym konstruktorem, który buduje na skale, którą On sam oderwał od góry. Ten kamień odłączył się od góry mimo, że nie dotknęła go ręka ludzka i został odrzucony przez budowniczych jako nieprzydatny do budowy. Stwórca zaś sprawił, że kamień ten rozrósł się w wielką górę i napełnił całą ziemię (por. Dn 2, 34-45; Mk 12, 11; Mt 21, 42).

W konstrukcji każdego budynku, fundamenty są czymś najważniejszym. Jako kamień węgielny Bóg wybiera kamień trwały (por. Hbr 13, 8). Tym kamieniem jest Jezus Chrystus (por. 1 Kor 3, 11; Rz 9, 33; 1 Pt 2, 6). W tym położeniu kamienia węgielnego pod tę budowę widzi się symbol początku konstrukcji duchowej⁶. Tę prawdę przypomina także modlitwa przy obrzędzie położenia kamienia węgielnego: *Boże, Ty tak zbudowałeś swój Kościół, że wzniesiony na fundamencie Apostołów wspiera się na kamieniu węgielnym, którym jest sam Jezus Chrystus. Spraw, aby lud zgromadzony w Twoje imię Ciebie czcił, Ciebie miłował, szedł za Tobą i wzrastał jako świątynia Twojej chwały, aż za twoim przewodnictwem dojdzie do niebieskiej ojczyzny. Przez Chrystusa, Pana naszego*⁷. Jezus Chrystus przez swoją śmierć i zmartwychwstanie stał się prawdziwą i doskonałą świątynią Nowego Przymierza (por. J 2, 21) i zgromadził wokół siebie lud nabyty swoją krwią⁸. W obrzędzie poświęcenia Kościoła Zbawiciel jest skałą duchową, z której wypływa woda żywa. Dla wiernych czerpanie ze źródła, którym jest Chrystus, oznacza zatem pozostać żywą ofiarą, żywym ołtarzem jak sam Zbawiciel. Woda żywa, która wypłynęła z boku Chrystusa (por. J 12, 32-34) splywa na tych, którzy są zanurzeni w Nim. Jest to Duch Święty (por. J 7, 37-39). Jak Mojżesz wywyższył węża na pustyni dla zbawienia ludu (por. Lb 21,9), tak ci, którzy zwrócą się ku Krzyżowi otrzymają życie wieczne (por. J 3, 14-14; 8, 28). Zgromadzenie wokół ołtarza oznacza zawrzeć z Chrystusem przyjaźń w celu świętej budowy.

⁶ Por. tamże, s. 85.

⁷ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 13.

⁸ Por. tamże, s. 25.

Sobór Watykański II przypomina, że w Jezusie Chrystusie *dokonało się nasze całkowite pojednanie z przeblaganym Bogiem i otrzymaliśmy pełnię kultu Bożego*⁹. To jest podstawa Kościoła, sakramentu powszechnego zbawienia¹⁰. Konstytucja o Liturgii mówi, że: *Albowiem z boku przybitego na krzyżu Chrystusa zrodził się przedziwny sakrament całego Kościoła*¹¹. Ten lud nabyty przez Zbawiciela jest Kościołem, świątynią samego Boga¹², zbudowaną z żywych kamieni, gdzie Bóg w Trójcy Jedyny doznaje czci w Duchu i prawdzie (por. J 4, 23). Obrzędy Poświęcenia Kościoła przypominają tę prawdę, iż *Sluszenie więc od dawna nazywa się „kościółem” także budynek, w którym gromadzi się wspólnota chrześcijańska, aby słuchać słowa Bożego, razem się modlić, przystępować do sakramentów oraz sprawować Eucharystię*¹³. Stąd też jako widzialna budowla, dom ten jest znakiem Kościoła pielgrzymującego na ziemi i obrazem Kościoła triumfującego w niebie¹⁴. Cały świat pozostaje świątynią obecności Boga. Świątynia – budynek jest jedynie miejscem, gdzie gromadzi się lud w celu oddania Bogu należnej czci¹⁵. Przez swoją tajemnicę Paschalną Chrystus pozostaje świątynią prawdziwą i doskonałą Nowego Przymierza i jednoczy wokół siebie lud, który nabył swoją krew¹⁶. Modlitwa na poświęcenie Kościoła oddaje chwałę Bogu Ojcu w słowach: (...) *Uroczyste wielbimy Twoje Imię, ponieważ lud wierny pragnie dzisiaj poświęcić Tobie na zawsze ten dom modlitwy, w którym pobożnie cześć Tobie oddaje, a Ty oświecasz go swoim słowem i karmisz łaską swoich sakramentów. Ta świątynia jest znakiem misterium Kościoła, który Chrystus uświęcił Krwią swoją, aby był Jego Oblubienicą pełną chwały, Dziewicą jaśniejącą czystością wiary oraz Matką dającą życie mocą Ducha Świętego*¹⁷.

1.2. Chrystus ołtarzem, kapłanem i żertwą ofiarną

Ołtarz w historii religii jest zawsze miejscem komunikowania się z Bogiem (por. Rdz 28, 22). Starożytni Ojcowie Kościoła podkreślali, że Zbawiciel stał się żertwą, kapłanem i ołtarzem własnej ofiary¹⁸. List do Hebrajczyków mówi o Chrystusie jako ołtarzu, aby uwypuklić aspekt ofiarniczy swej śmierci. Syn Boży ukazany jest jako Arcykapłan i żywy Ołtarz niebieskiej świątyni (por. Hbr 4, 14; 13, 10).

⁹ KL 5.

¹⁰ Por. tamże; L. Chęngalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, dz. cyt., s. 86.

¹¹ KL 5.

¹² Por. KK 7.

¹³ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 25.

¹⁴ Por. tamże.

¹⁵ Por. L. Chęngalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, dz. cyt., s. 86.

¹⁶ Por. tamże.

¹⁷ Por. *Modlitwa Poświęcenia*, w: *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 2595-96.

¹⁸ Por. S. Epiphanius, *Panarium II*, I, Haeresis 55: PG 41, 979.

Św. Ambroży widział w Chrystusie kapłana, ofiarę i ołtarz. Pan Jezus jest hostią zbawienia, którą Bóg ofiarował ludowi¹⁹. W Apokalipsie Syn Boży ukazany jest jako Arcykapłan i żywy Ołtarz niebieskiej świątyni (por. Ap 5, 6). Ignacy Antiocheński mówi, że ołtarz jest punktem jedności i źródłem wszelkich łask²⁰. Św. Jan Chryzostom nazywa ołtarz miejscem prawdziwie przejmującym grozą lub miejscem cudownym. Przez pośrednictwo Jezusa Chrystusa wierni na ołtarzu oddają chwałę Bogu, przedstawiają swoje dary i ofiary w postaci modlitwy²¹. Ołtarz symbolizuje samego Zbawiciela, jest znakiem Jego Ciała. Tę myśl jakże głęboko wyraża modlitwa poświęcenia ołtarza: (...) *Pokornie prosimy Cię, Boże, uświęć niebieską łaską ten ołtarz zbudowany, w kościele, aby zawsze służył Ofierze Chrystusa i był stołem Pańskim, przy którym Twój lud będzie się posilał na Bożej Uczcie. Niech ten ołtarz będzie dla nas znakiem Chrystusa, z którego boku wypłynęły Krew i woda, źródło sakramentów Kościoła. Niech będzie stołem świątecznym dla wszystkich, których Chrystus zaprasza na ucztę; niech tutaj składają swoje troski i ciężary, a otrzymają nową moc ducha na dalszą drogę życia (...)*²².

Katechizm Kościoła Katolickiego przypomina, że *Ołtarzem Nowego Przymierza jest Krzyż Chrystusa, z którego wypływają sakramenty Misterium Paschalnego. Na ołtarzu, który stanowi centrum świątyni, uobecnia się w znakach sakramentalnych ofiara Krzyża. Ołtarz jest także stołem Pańskim, do którego jest zaproszony Lud Boży*²³.

W chrześcijańskiej starożytności ołtarz traktowano tak jak relikwie. Przypisywano cudowne siły nawet kurzowi, który na nim osiadał i stąd go zbierano. Symeon z Tesaloniki nazywa to miejsce „drugim niebem”²⁴.

1.3. Wierni żywymi kamieniami Kościoła

Wierni tworzą żywe kamienie budynku świętego, którego sam Syn Boży jest kamieniem węgielnym. Zanurzyć się w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa dla chrześcijan oznacza przede wszystkim pozostać członkiem Jego ciała. W ten sposób wierni stają się częścią domu Bożego. Każdy osobiście i jako wspólnota pozostają świątynią Ducha Świętego²⁵. Z ołtarza żywego, którym jest Chrystus wypływa

¹⁹ Por. Ambrogio, *Ad Simplicianum*, 8: PL 16, 1276-127; tenże, *De sacramentis*, 5, 7: PL 16, 447 C.

²⁰ Por. Ignazio di Antiochia, *Ad Magnesios*, 6: P. Th Camelot, Sch, 10, Paris 1945, s. 73.

²¹ Por. Agostino, *Quaestionum ex Novo Testamento*, cz. 2, Quaestio, 34: PL 35, 1329.

²² *Modlitwa poświęcenia ołtarza*, w: *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 141-143; por. KKK 1383; Św. Ambroży, *De sacramentis*, 5, 7: PL 16, 447 C.

²³ KKK 1182.

²⁴ D. Forstner, *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa 1990, s. 375.

²⁵ Por. L. Chengalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, dz. cyt., s. 89.

krw i woda, znaki Ducha Świętego. Czerpiąc zaś z tego źródła wierni stają się żywymi ołtarzami i świętą ofiarą²⁶. Wierni, którzy modlą się, składają Bogu swoje ofiary, dziękczynienia, uwielbienia i prośby, stanowią żywe kamienie, z których Zbawiciel buduje ołtarz Kościoła²⁷. Uczniowie Chrystusa stanowią duchowe ołtarze, na których składa się Bogu cześć. Święty Polikarp, upominając wdowy, by żyły pobożnie, nazywa je „*ołtarzem Boga*”²⁸.

Chrystus Pan, ustanawiając Najświętszą Ofiarę, sam uświęcił stół ofiarny, wokół którego mieli gromadzić się wierni, by uczcić pamiątkę Jego Ofiary. Ołtarz jest zatem stołem ofiary i uczty, na którym kapłan, przedstawiający Zbawiciela, dokonuje tego samego, co Syn Boży uczynił i polecił składać swoim uczniom na Jego pamiątkę. Tę prawdę bardzo mocno przedstawia św. Paweł Apostoł, gdy mówi: *Kielich błogosławieństwa, który błogosławimy, czyż nie jest udziałem we Krwi Chrystusa? Chleb, który łamiemy, czyż nie jest udziałem w Ciele Pana? Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni tworzymy jedno ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba* (por. 1 Kor 10, 16-17)²⁹.

Ołtarz jest zatem szczególnym stołem ofiary i Uczty paschalnej na którym na wieki w sposób mistyczny uobecnia się ofiara krzyża aż do powtórnego przyjścia Jezusa Chrystusa na ziemię. Jest także stołem, przy którym gromadzą się dzieci Kościoła, aby uwielbiać Pana Boga, dziękować Mu i posilać się Ciałem i Krwią Jezusa Chrystusa³⁰.

Sobór Watykański II przypomina, że Apostołowie i Męczennicy, którzy *przeławszy swoją krew dali najwyższe świadectwo wiary i miłości*³¹ (por. J 15, 13). Męczennicy oddali własne życie za Chrystusa. Kościół umieszcza relikwie świętych pod ołtarzem, aby podkreślić związek między ich ofiarą a Jezusem Chrystusem. Autor Listu do Hebrajczyków mówi: *Pamiętajcie o swych przełożonych, którzy głosili wam Słowo Boże, i rozpamiętując koniec ich życia, naśladujcie ich wiarę* (Hbr 13, 7). Tekst ten prawdopodobnie odnosi się do pierwszych głosicieli Słowa Bożego. Uwieńczeniem ich życia było męczeństwo. Oni przylegli wewnątrz do Chrystusa, kamienia węgielnego i dlatego nie wahali się oddać swojego życia za wiarę. Inni zaś święci – nie męczennicy – naśladowali Chrystusa czystego i ubożego, albo w sposób heroiczny realizowali cnoty chrześcijańskie³². We wszystkich Świętych Kościół przypomina i ogłasza wypełnienie misterium paschalnego. Przedstawia

²⁶ Por. tamże, s. 88.

²⁷ *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 117.

²⁸ *Ad Philippenses* 4, 3, ed. F. X. Funk, p. 301.

²⁹ *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, s. 117.

³⁰ Por. OWMR nr 259; Pius XII, Enc. *Mediator Dei et hominum*, AAS 39 (1947) p. 529.

³¹ KDK 50.

³² Por. tamże.

wiernym ich przykłady, pociągające wszystkich przez pośrednictwo Jezusa Chrystusa do Pana Boga³³. Obrzędy poświęcenia Kościoła i ołtarza przypominają, że: *Cała godność ołtarza wypływa stąd, że jest on stołem Pańskim. Dlatego ciała Męczenników nie dodają chwały ołtarzowi, lecz raczej ołtarz podkreśla godność grobu Męczenników. Dla uczczenia ciał Męczenników oraz innych Świętych, jak i dla zaznaczenia prawdy, że ofiara członków wywodzi swój początek z ofiary Głowy, wypada nad ich grobami wznosić ołtarze albo składać relikwie w ołtarzach tak, by „zwycięskie ofiary znalazły się w tym miejscu, gdzie Chrystus jest ofiarą. Lecz On, który za wszystkich cierpiał, na ołtarzu, oni pod ołtarzem, gdyż Jego męką zostali odkupieni”³⁴.*

Wszyscy wierni uczestniczą w męce, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa, ale święci, a jeszcze bardziej męczennicy z racji przelania swojej krwi za Zbawiciela, pozostali żywymi kamieniami Kościoła Chrystusowego. W starożytnych obrzędach umieszczanie relikwi pod ołtarzem było znakiem wejścia i odpoczynku świętych w królestwie niebieskim. Procesje z relikwiami są symbolem ich triumfalnej podróży do nieba³⁵.

2. CELEBRACJA POŚWIĘCENIA KOŚCIOŁA I OŁTARZA

Poświęcenie Panu Bogu nowo zbudowanego kościoła należy do biskupa diecezjalnego. Jeżeli sam nie może poświęcić nowo zbudowanej świątyni, winien to zlecić innemu biskupowi lub pomocnikowi w pracy duszpasterskiej z wiernymi, dla których nowy kościół został wzniesiony. W wypadkach wyjątkowych biskup specjalnym mandatem to zadanie może powierzyć kapłanowi³⁶.

Na poświęcenie kościoła winno się wybrać dzień, w którym wierni mogą się jak najliczniej zgromadzić. Najodpowiedniejszym dniem byłaby niedziela. Nie należy jednak ich sprawować w dniach, których tajemnic nie można pominąć: Triduum Paschalne, Narodzenie, Objawienie, Wniebowstąpienie Pańskie, Zesłanie Ducha Świętego, Środa Popielcowa, w dniach Wielkiego Tygodnia oraz we Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych³⁷.

Podczas celebracji poświęcenia kościoła i ołtarza opuszcza się teksty liturgiczne danego dnia, a wybiera się własne poświęcenia, zarówno w Liturgii słowa, jaki

³³ Por. KL 104.

³⁴ *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 118; por. P. Jounel, *Dedicazione delle chiese e degli altari*, w: *Liturgia*, red. D. Sartore, A. M. Triacca, C. Cibien, Milano 2001, s. 539.

³⁵ Por. L. Chengalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, dz. cyt., s. 91-92.

³⁶ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 27; L. Chengalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, dz. cyt., s. 92-93.

³⁷ Por. tamże, s. 28.

w Liturgii Eucharystii. Wskazane jest także, aby biskup koncelebrował Eucharystię wraz z kapłanami biorącymi udział w tych obrzędach oraz z kapłanami pracującymi w parafii, w której zbudowano świątynię³⁸.

Dzień poświęcenia świątyni ma w tym kościele rangę uroczystości. Od pierwszych Nieszporów w Liturgii Godzin odmawia się teksty o poświęceniu kościoła. Jeśli umieszcza się relikwie w ołtarzu, wskazane jest odprawienie Wigilii przy relikwiach Męczennika lub Świętego, którego relikwie będą złożone w ołtarzu. Najlepszą formą jest celebrowanie Godziny Czytań z zastosowaniem tekstów własnych lub wspólnych o danym Męczenniku³⁹.

2.1. Obrzędy wstępne

Sama celebrowanie poświęcenia kościoła zaczyna się wejściem do świątyni. Może się ono dokonać w trojaki sposób. Pierwsza forma, to procesja do kościoła, który ma być poświęcony: wszyscy gromadzą się w sąsiednim kościele lub w innym miejscu, z którego biskup wraz z asystą liturgiczną oraz wiernymi idą wśród odpowiednio przygotowanych modlitw i śpiewu psalmów do nowego kościoła. Procesja zatrzymuje się przed drzwiami kościoła. Delegaci wspólnoty, która zbudowała kościół przekazują budynek biskupowi, podając mu klucze lub makietę świątyni, albo księgę, w której spisano dzieje budowy i nazwiska tych, którzy nią kierowali i rzemieślników. Jeden z delegatów może przemówić. Następnie biskup przemawia. Po otwarciu drzwi biskup zaprasza lud, aby wszedł do kościoła⁴⁰.

Druga forma to uroczyste wejście. Jeśli zaś nie może odbyć się procesja, to wówczas wierni gromadzą się przy drzwiach świątyni, która ma być poświęcona. Biskup wraz z asystą udaje się do drzwi świątyni, przed którą jest zgromadzony lud. Drzwi kościoła winny być zamknięte. Biskup przemawia. Delegaci wspólnoty, która zbudowała kościół przekazują budynek biskupowi, podając mu klucze lub makietę świątyni, albo księgę, w której spisano dzieje budowy i nazwiska tych, którzy nią kierowali i rzemieślników. Po otwarciu drzwi biskup zaprasza lud, aby wszedł do kościoła⁴¹.

Trzeci sposób, to zwykle wejście – wierni gromadzą się w samym kościele. Biskup wraz z asystą wychodzą zwyczajnym sposobem z zakrystii⁴².

³⁸ Por. tamże.

³⁹ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 28.

⁴⁰ Por. tamże, s. 38-42.

⁴¹ Por. tamże, s. 42-44.

⁴² Por. tamże, s. 29.

Gdy zakończy się obrzęd wejścia, biskup błogosławi wodę i następnie pokrapia nią lud na pamiątkę chrztu świętego i na znak pokuty. Woda ta jest przeznaczona także do poświęcenia ścian i ołtarza nowego kościoła⁴³. Po pokropieniu biskup odmawia modlitwę a następnie hymn *Chwała na wysokości Bogu* i kolektę⁴⁴.

2.2. Liturgia słowa

Głoszenie słowa Bożego odbywa się w następujący sposób: dwaj lektorzy, z których jeden niesie Lekcjonarz mszalny, i psalterzysta podchodzą do biskupa, bierze Lekcjonarz, ukazuje go ludowi i mówi, aby w tym miejscu zawsze słowo Boże było przyjmowane, aby w ten sposób mogło przyczynić się do zbawienia⁴⁵. Następnie biskup podaje Lekcjonarz pierwszemu lektorowi i ten niesie go w sposób uroczysty do ambony⁴⁶.

W Liturgii Słowa czyta się trzy perykopy wybrane z proponowanych w Lekcjonarzu mszalnym – t. VI, s. 3* na dzień poświęcenia kościoła⁴⁷. Po czytaniach biskup wygłasza homilię. Zawsze odmawia się wyznanie wiary. Opuszcza się zaś Modlitwę Powszechną, gdyż zastępuje ją Litania do Wszystkich Świętych.

2.3. Modlitwa poświęcenia i namaszczenie

Po odśpiewaniu Litanii do Wszystkich Świętych, jeśli to jest przewidziane umieszcza się relikwie jakiegoś Męczennika na znak, że ofiara członków wzięła swój początek od Chrystusa. Jeśli brak relikwii Męczennika można złożyć w ołtarzu relikwie innego Świętego⁴⁸.

Następnie biskup, stojąc przy ołtarzu, śpiewa lub odmawia specjalną modlitwę poświęcenia, która wyraża zamiar poświęcenia świątyni samemu Bogu na stałe i prosi o Jego błogosławieństwo⁴⁹.

Obrzęd namaszczenia ołtarza i ścian kościoła – znacząc krzyżmem dwanaście lub cztery krzyże odpowiednio rozmieszczone, jak również obrzęd okadzenia, nakrycia i oświetlenia ołtarza są jasnymi znakami ukazującymi niewidzialne dzieła Pana, których On dokonuje za pośrednictwem Kościoła sprawującego święte ta-

⁴³ Por. tamże, s. 29.

⁴⁴ Por. tamże, s. 48-49.

⁴⁵ Por. tamże, s. 49.

⁴⁶ Por. tamże, s. 49.

⁴⁷ Por. L. Chengalikavil, *La dedicazione della chiesa e dell'altare*, dz. cyt., s. 94.

⁴⁸ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 30.

⁴⁹ Por. *Modlitwa poświęcenia Kościoła*, w: *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 55-62.

jemnice Boże, szczególnie Eucharystię⁵⁰. W czasie tych czynności śpiewa się odpowiednie Psalmy lub właściwie dobrane pieśni⁵¹.

2.4. Liturgia Eucharystyczna

Diakoni i posługujący przygotowują ołtarz. Następnie osoby specjalnie wybrane przynoszą chleb, wino, wodę do sprawowania Najświętszej Ofiary. Biskup przyjmuje dary przy katedrze. Podczas procesji z darami można śpiewać odpowiednie pieśni. Na przygotowanym ołtarzu biskup sprawuje Eucharystię, która jest zasadniczą częścią poświęcenia kościoła i ołtarza. Msza Święta na poświęcenie kościoła posiada własną prefację głęboką wnikającą w znaczenie i godność tegoż obrzędu⁵².

Otwarcie zaś kaplicy Najświętszego Sakramentu powinno się odbyć w następujący sposób: po Komunii świętej zostawia się na mensie ołtarza puszkę z Najświętszym Sakramentem. Biskup udaje się do katedry i wszyscy przez chwilę modlą się w ciszy. Następnie biskup odmawia modlitwę po Komunii. Po modlitwie biskup wraca do ołtarza i klęcząc okadza Najświętszy Sakrament, a następnie przenosi się go do kaplicy w procesji lub umieszcza się go w tabernakulum⁵³. Całość obrzędu kończy się pasterskim błogosławieństwem⁵⁴.

ZAKOŃCZENIE

Ważnym elementem duszpasterskim przy obrzędzie poświęcenia kościoła i ołtarza jest przygotowanie wiernych. Celem tego przygotowania jest to, aby wierni owocnie, świadomie i czynnie uczestniczyli w tych obrzędach. Należy zatem pouczyć o znaczeniu poszczególnych części kościoła, o ich przeznaczeniu, o samym obrzędzie poświęcenia, o głównych symbolach liturgicznych w nim zawartych⁵⁵.

Budowa kościoła, zgromadzenie wiernych i sama celebracja liturgii są widziane jako udział w „*laudis canticum*”. Przebywając w tym Domu – Kościele teraz, zamieszkamy w przyszłości w Domu Ojca Niebieskiego: *Habitemus nunc ecclesiam Hierusalem, ut non moveamur in aeternum; in hac enim habitantes, habitabimus et in illa; quia haec illius forma est; (...) sed et haec coelestis et illa coelestis; et haec Hierusalem et illa Hierusalem*⁵⁶.

⁵⁰ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 31.

⁵¹ Por. tamże, s. 62-70.

⁵² Por. *Prefacja*, w: *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 109-112.

⁵³ Por. tamże, s. 78-79.

⁵⁴ Por. tamże, s. 80-81.

⁵⁵ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 33.

⁵⁶ *Ilario di Poitiers*, Psalmus CXXIV, 4: CSEL XXII, 600.

Świątynia jako widzialna budowla jest szczególnym znakiem Kościoła pielgrzymującego na ziemi i obrazem Kościoła przebywającego w niebie. Dlatego też jeżeli kościół powstaje jako budynek przeznaczony wyłącznie do gromadzenia się wiernych i celebracji liturgii, należy go zatem poświęcić Panu Bogu w uroczystym obrzędzie, zgodnie ze starożytnym zwyczajem Kościoła⁵⁷. Poświęcenie kościoła i ołtarza zalicza się do najbardziej uroczystych aktów liturgicznych.

---

⁵⁷ Por. *Obrzędy Poświęcenia Kościoła i Ołtarza*, dz. cyt., s. 25-26.